

4. ▶ TÁNYÉR, AZ ANDRÁSSY-EBÉDLŐ KÉSZLETÉBŐL, ZSOLNAY, 1898

Dekorater: RIPPL-RÓNAI JÓZSEF

Porcelánfajansz, kézi festésű, magas tűzű festékekkel

Fazonszám: 2655
Átmérő: 21 cm, magasság: 3 cm
Jelzés: bélyegzett, öttemplomos TJM családi, valamint masszába nyomott Zsolnay Pécs márkajelzések

Kezdő ár: 4 000 000 Ft / 12 903 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 12 000 000 Ft
Estimated value: 25 806 – 38 710 EUR

PÁRDARABJA (a pécsi Janus Pannonius Múzeum gyűjteményében, 51.5059.1 leltári számon szereplő darab) KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

- ▶ Lélek és forma. Magyar művészet 1896-1914, Magyar Nemzeti Galéria és Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat, 1986. 136. oldal
- ▶ PANORAMA: Architecture and Applied Arts in Hungary 1896-1916. Museum of Contemporary Art, Sapporo, 1996. 106. ábra
- ▶ Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1998. 224. ábra
- ▶ József Rippl-Rónai. Le Nabi hongrois. Somogy Éditions d'Art, Paris, 1999. 226. ábra
- ▶ Ein Ungar in Paris. József Rippl-Rónai 1861 bis 1927. Schirn Kunsthalle, Frankfurt, 1999. 97. ábra

PÁRDARABJA (a pécsi Janus Pannonius Múzeum gyűjteményében, 51.5059.1 leltári számon szereplő darab) REPRODUKÁLVA:

- ▶ Aknai Tamás: Rippl-Rónai. Corvina Kiadó, 1971. 17. oldal
- ▶ Bernáth Mária: Rippl Rónai József. Szemimpex Kiadó, 1998. XXIII. ábra

MEGBÍZÁS AZ ANDRÁSSY EBÉDLŐRE

Gróf Andrassy Tivadar (1857-1905) országgyűlési képviselő, műértő, folytatva felmenőinek gyakorlatát, nagyvonalú mecénás is volt. Műpártolóként érdeklődését korának modern művészei, Mészöly Géza, és a barbizoni festők keltették fel. 1895-ben iparművészeti pályázatot hirdetett meg, és az akkor még teljesen ismeretlen, Párizsban élő Rippl-Rónai Józsefet kérte fel budai, Fő utcai palotája ebédlőjének berendezésére. A megbízásról Rippl-Rónai így ír önéletrajzában: „Az iparművészetnek éltem: terveztem szőnyeget, tányérokot (sic), bútorokat – elvállaltam az Andrassy-ebédlő megcsinálását, ami mint jó anyagból készült dolog – ma is ritkítja páriját, hát még akkor, mikor teljesen magában állott újszerűségénél fogva, még Henry van de Velde sem csinált ilyet – pedig ő már abban az időben erősen volt foglalkoztatva...”¹

A gróf, Rippl-Rónai és a Zsolnay gyár együttműködésének keretében megvalósult összművészeti alkotás, az Andrassy-ebédlő, a magyar iparművészet és szecesszió nagyszerű és emblemikus tárgye gyűjtése. Az ebédlő 1918-ban a háborús fosztogatásoknak esett áldozatul, és darabjait széthordták.² Ma már nagyon ritkán kerül elő az ikonikus bútorok és edények közül egy-egy darab.

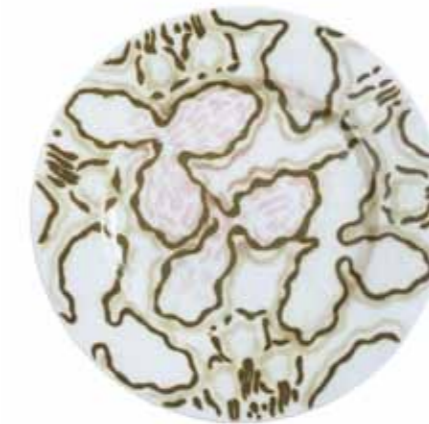

1	4
2	3

1. Gróf Andrassy Tivadar fotója
Forrás: Vasárnapi Ujság, 1905
  2. Az egykori Fő utcai Andrassy palota enteriőre
  3. Az Andrassy-ebédlő rekonstrukciója Kaposváron, Róma-villa, Látogatóközpont
- Bal oldalon a tálalószekrényben Rippl-Rónai kerámiái, jobb oldalon Rippl-Rónai falikárpitja láthatók
4. Az Andrassy ebédlőről készült eredeti felvételek egyike

RIPPL-RÓNAI A ZSOLNAY GYÁRBAN

Rippl-Rónai 1897 ősztől kezdte meg munkáját a Zsolnay gyárban, hogy tervezze, és felügyelje a 72 darab tányérból, 12 desszerttányérból és a hozzájuk tartozó tálaló edényekből álló étkészlet darabjainak kivitelezését. Rippl-Rónai József és a Zsolnay gyár művészeti kapcsolatának részletei még nem tárultak fel a maguk teljességében³, de talán az újabban árveréseken felbukkanó műremek segítik majd a további kutatásokat. Rippl-Rónai párizsi éve során szerzett tapasztalatai alapján, a Nabis művész kör tagjaként, Aristide Maillol és Edouard Vuillard barátjaként merész kísérletező kedvvel fordult az alkalmazott művészetek felé. Zsolnay Vilmos és a gyárat éppen ekkor, 1897-ben átvevő fia szintén a kerámia gyártás technikai megújítására törekedett. Hármuk találkozása tehát nemcsak szerencsés, de mérőföldkönek is tekinthető a magyar művészi kerámia gyártásának történetében.

		7
5	6	
		8

5. Zsolnay tányér az Andrassy ebédlő készletéből, 1913
Dekorertv: Rippl-Rónai József
6. Zsolnay tányér az Andrassy ebédlő készletéből, 1913
Dekorertv: Rippl-Rónai József
7. Rippl-Rónai József fényképe, 1899 körül
8. Rippl-Rónai József: Vörös ruhás nő, 1898
Iparművészeti Múzeum, Budapest

Rippl-Rónai ekkoriban készült falikárpitjai, festményei és grafikai a szimbolizmus eszköztárából merítenek és a motívumok, a stilizált virágok, felhőábrázolások valamint tájképek, az Andrassy-ebédlő számára tervezett darabokon is megjelennek. A készlet különleges újdonsága abban is rejlett, hogy az addigi szokásoktól eltérően, minden darab egyedi dekorációt kapott és mind-egyikre rákerült a művész kézjegye. Rippl-Rónai az 1906-os milánói világkiállításon megsemmisült falikárpitjáról emlékezéseiben a következőket írta: „szépnek ígérkezett és igen eredetinek: zöld és sárga harmónia”. Ez a színpárosítás tűnik fel az ebédlő számára tervezett Vörös ruhás nő című gobelinjén, és az ide tervezett kerámiák számos darabján is, ahogy a most aukcióra kerülő tányéron is. Múzeumi és magángyűjteményekben jelenlegi tudásunk szerint mindössze mintegy negyven darab Rippl-Rónai tányér található, ezek részben a pécsi Janus Pannonius Múzeumban, illetve a budapesti Iparművészeti Múzeumban vannak. Az Andrassy-ebédlő számára tervezett, „zöld és sárga harmóniában” megvalósult tányér párdarabja számos publikációban reprodukált (ld. tárgyleírás), és unikális emléke egy kivételes művészi együttműködésnek.

Hársfalvi Magdolna

1. MNG Adattár 19765/1977 25. p.
2. Az Andrassy ebédlő eredeti otthona helyén ma a Francia Intézet modern épülete áll. Az ebédlőt 2014-ben a kaposvári Róma-villában rekonstruálták.
3. A Zsolnay szakértők eddigi kutatásainak eredményei nyújtják az alapot a művész és a gyár együttműködésének ismeretéhez. Csenkey Éva és dr. Kovács Orsolya publikációi segítettek a jelen tanulmány megírását is.

